

Adam Mickiewicz

KONRAD WALLENROD

- Podstawowe informacje o lekturze (czas i miejsce akcji, problematyka itd.)
- zagadnienia na maturę i sprawdzian
- quiz sprawdzający wiedzę

KONRAD WALLENROD

Adam Mickiewicz

• Geneza utworu

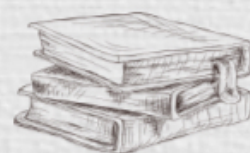
Dzieło zostało opublikowane przez Mickiewicza w 1828 roku w Petersburgu. Poeta przebywał wtedy w carskiej Rosji jako zesłaniec. Romantyczny twórca obserwował przez ten czas mechanizmy bezwzględnej władzy, która w okrutny sposób traktowała swój własny naród. Bezpośrednią inspiracją do napisania utworu było zakończone klęską powstanie dekabrystów w grudniu 1825 roku. Wydarzenie to uświadomiło Mickiewiczowi, że otwarta walka z caratem skazana jest na porażkę, a skuteczną formą walki może okazać się podstęp i spisek. Poeta zastosował w utworze kostium historyczny- komentował obecna sytuację społeczno-polityczną pod przykryciem akcji dziejącej się w średniowieczu. W powieści autor nawiązuje do renesansowej filozofii makiawelizmu, która mówi o tym, że cel uświęca środki, a niemoralne postępowanie może zostać usprawiedliwione przyświecającą mu wyższą ideą.

• Gatunek

Konrad Wallenrod to powieść poetycka- gatunek łączący elementy epickie i liryczne (utwór wierszowany zawierający fabułę). **Cechy tego gatunku:**

- luźna, fragmentaryczna fabuła**- dzieło pozbawione jest zasad chronologii, pojawiają się retrospekcje, inwersja czasowa
- bohater romantyczny**- buntownik, indywidualista, nieszczęśliwy kochanek
- subiektywny narrator**- dzieli się swoimi przemyśleniami zwracając się do czytelnika wprost.
- synkretyzm gatunkowy** (połączenie elementów lirycznych (forma wierszowana, poetyckie opisy przeżyć wewnętrznych) z elementami epickimi (fabuła, narracja))

KONRAD WALLENROD

Adam Mickiewicz

• Czas i miejsce akcji

Akcja utworu rozgrywa się w średniowieczu, pod koniec XIV wieku, w Marienburgu. Adam Mickiewicz postąpił się kostiumem historycznym aby odwrócić uwagę cenzorów rosyjskich od przekazywania w utworze treści.

• Kompozycja i styl

Konrad Wallenrod został podzielony na wstęp i sześć numerowanych części. Jedynie cztery z nich zostały opatrzone przez poetę tytułami. Utwór charakteryzuje duża liczba dialogów oraz monologów bohaterów, ale nie brakuje też elementów lirycznych (np. Pieśń Walejdoty)

• Bohaterowie

Konrad Wallenrod	- Walter von Stadion Alf to postać wykreowana w typowej dla epoki konwencji bohatera romantycznego. Mężczyzna jest buntownikiem, patriotą i spiskowcem, znajdującym się w sytuacji tragicznej- musi wybierać pomiędzy przestrzeganiem etosu rycerskiego a ratowanie swojego kraju. - Jest gotowy poświęcić swoje życie ojczyźnie, zarówno prywatne, uczuciowe jak i zawodowe. - Dla wyższych celów dokonuje dramatycznych wyborów moralnych- zdradza i oszukuje tych, którzy mu zaufali,
Aldona	- Córka księcia litewskiego; żona Konrada - Opuszczona przez męża, zaczyna wieść życie pustelnicze. Umiera na wieść o śmierci ukochanego.
Halban	Walejgota- litewski pieśniarz, gawędziarz. Opiekun i towarzysz altercation Alfa. Pielęgnuje w młodym rycerzu litewskie korzenie. Wyzwała w Konradzie nienawiść do Krzyżaków.
Winrych von Kniprode	Mistrz zakonu krzyżackiego, który z troską wychował na swym dworze porwanego z Litwy Konrada.
Książę Witold	Początkowo zdrajca swojego narodu; przybywa do Krzyżaków prosić o wsparcie przeciw swojej ojczyźnie Litwie. Pod wpływem Pieśni Walejdoty przechodzi jednak przemianę i wraca na swoje ojczyste ziemie, zrywając tym samym współpracę z zakonem.

KONRAD WALLENROD

Adam Mickiewicz

• Problematyka

Makiawelizm	<i>Są dwa sposoby walczenia.. trzeba być lisem i lwem. To rozpoczynające utwór motto w trafny sposób oddają istotę makiawelizmu- prądu filozoficznego zalecającego stosowanie zasady: cel uświęca środki. Tytułowy bohater utworu Mickiewicza postępuje zgodnie z tą zasadą, spiskuje i zdradza, łamiąc kodeks rycerski, ale jednocześnie robi to w obronie swojej ojczyzny.</i>
Wallenrodyzm	<i>Pojęcie oznaczające metodę wali z wrogiem za pomocą podstępu i zdrady; wzniosły cel uświęca tu nieetyczne środki.</i>
Historyzm	Mickiewicz posłużył się w utworze kostiumem historycznym, przedstawiając średniowieczne wydarzenia tak, aby stanowiły również komentarz do sytuacji współczesnej. Zakon krzyżacki w "Konradzie Wallendrodzi" to aluzja do carskiej Rosji. Poeta zdawał sobie sprawę z ryzyka cenzury, jaką możemy zostać objęte jego dzieło po publikacji, dlatego dołączył do niego przedmowę, w której wyjaśnił, że wybór historycznego tematu podkreśla uniwersalny charakter tematyki.
Zdrada	Litwini są w stanie pokonać potężniejszych Krzyżaków tylko podstępem. Walter Alf, wychowany przez wrogi zakon, wraca w jego szeregi i podszywa się pod Konrada Wallenroda. Zostaje mistrzem zakonu i kieruje siłami zbrojnymi, żeby poniosły klęskę w starciu z Litwinami.
Konflikt etyczny	Tytułowy bohater staje przed dylematem: wolność ojczyzny czy honor rycerza. Wybiera walkę o swój kraj, płacąc za to najwyższą cenę.
Rola poezji	Poezja ma za zadanie utrwalanie pamięci narodowej, przypominanie o ważnych dla społeczności wydarzeniach i zagrzewanie do walki o wolność. Take ujęcie motywu ars poetica koresponduje z horacjańską koncepcją exegun monumenti- poezja przeżyje swoje autora i zyska nieśmiertelność.

KONRAD WALLENROD

Adam Mickiewicz

• Streszczenie krótkie

Akcja utworu osadzona jest w XIV wieku w Marienburgu, współczesnym Malborku. Wydarzenia toczą się głównie na zamku krzyżackim oraz na pograniczu terytoriów Krzyżaków i Litwinów. Główny bohater, Konrad Wallenrod, wraca wspomnieniami do czasów młodości, którą spędził na Litwie i w Hiszpanii, wspomnienia te kształtują jego postępowanie i decyzje.

Narrator przedstawia tło historyczne, opisując średniowieczną Litwę i brutalne metody nawracania pogan przez zakon krzyżacki, które miały miejsce sto lat wcześniej. Niemen odgrywa tu rolę granicy naturalnej, oddzielającej zwaśnione narody Litwy i Prus.

Powieść rozpoczyna się w momencie, gdy komturzy zakonni gromadzą się w Marienburgu, aby dokonać wyboru nowego wielkiego mistrza. Głównym kandydatem jest Konrad Wallenrod, cudzoziemiec, który zastynął dzięki swoim spektakularnym zwycięstwom w walkach z poganami. Choć wyróżnia się licznymi cnotami rycerskimi, jest również postacią nieprzewidywalną – pod wpływem alkoholu staje się nieobliczalny. Jedyną bliską mu osobą jest Halban, stary mnich, który wspiera go duchowo.

Klimat wydarzeń dopełnia tajemniczy śpiew dochodzący z wieży zamkowej, należący do pustelnicy, kobiety, która dziesięć lat wcześniej z własnej woli kazała się tam zamurować. To właśnie jej pieśni wywierają kluczowy wpływ na komturów, którzy ostatecznie decydują się wybrać Konrada na nowego wielkiego mistrza zakonu. Rok po objęciu funkcji wielkiego mistrza Konrad Wallenrod nadal unika wywołania wojny z Litwą, mimo presji ze strony krzyżackich rycerzy. Codziennie odwiedza wieżę pustelnicy, gdzie rozmawia z Aldoną o ich tragicznej miłości. Na zamku odbywa się uczta z okazji dnia św. Jerzego. Podczas uroczystości stary wajdelota Halban śpiewa pieśń o Litwie, a następnie opowiada gawędę o Walterze Alfie, Litwinie porwanym w dzieciństwie przez Krzyżaków i wychowanym na dworze wielkiego mistrza Winrycha.

Halban, będący jednocześnie mentorem chłopca, wzbudził w nim silne uczucia patriotyczne i nienawiść do Krzyżaków. W czasie jednej z bitew Walter i Halban przeszli na stronę Litwinów, trafiając na dwór księcia Kiejstuta. Tam Walter poślubił córkę księcia, Aldonę. Jednak kolejne porażki Litwy w walce z Krzyżakami skłoniły Waltera do podjęcia radykalnej decyzji. Opuszczając rodzinę, umieścił Aldonę w klasztorze, sam zaś wstąpił w szeregi zakonu, aby zniszczyć go od środka.

KONRAD WALLENROD

Adam Mickiewicz

• Streszczenie krótkie

Podczas uczty Halban nie kończy swojej opowieści. Wtedy Konrad Wallenrod śpiewa balladę o Almanzorze, wodzu Maurów, który po przegranej wojnie zaraził swoich wrogów dżumą. Pod wpływem tej pieśni litewski książę Witold zrywa sojusz z Krzyżakami i staje po stronie Litwy.

Dochodzi do otwartej wojny między zakonem krzyżackim a Litwą. Konrad, celowo prowadząc wojska w sposób nieudolny, doprowadza do klęski zakonu. Krzyżacy, podejrzewając zdradę, organizują sąd nad swoim mistrzem. W trakcie procesu odkrywają, że prawdziwy Konrad Wallenrod nie żyje od lat, a jego miejsce zajął Walter Alf – Litwin, który wstąpił do zakonu, aby objąć stanowisko wielkiego mistrza i zniszczyć zakon od wewnątrz.

Walter zostaje oskarżony o zdradę, między innymi za potajemne spotkania z księciem Witoldem oraz wizyty pod wieżą pustelnicy, która okazuje się być jego żoną, Aldoną. Skazany na śmierć, Walter decyduje się na ucieczkę z Aldoną na Litwę. Jednak Aldona, wierna swojej pokucie, odmawia opuszczenia wieży. W obliczu braku wyjścia Walter wypija truciznę, oddając życie za swoją misję. Halban obiecuje uczcić jego bohaterstwo w pieśniach. W ostatnich chwilach słychać krzyk Aldony, która umiera w swojej wieży, symbolicznie dopełniając tragicznego losu pary.

• Motywy

- miłość
- samobójstwo
- zdrada
- walka
- samotność
- przemiana wewnętrzna
- poezja

